

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1992/36

KARAR NO : 1992/39

ÖZET: 1111 sayılı Askerlik Kanununun değişik 10. maddesine göre, ihtiyaç fazlası olup, kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilen yükümlülerin, askeri hizmete ilişkin olmayan eylemlerinden dolayı, İl Milli Eğitim Disiplin Kurulunca verilen cezanın kaldırılması istemiyle açılan davanın, idari yargı yerinde çözümlenmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Mevlüt Sarı

Karşı taraf : Milli Eğitim Müdürlüğüne izafeten Muş Valiliği.

O L A Y : Öğretmen olan davacı, askerlik görevi sırasında 1111. sayılı Askerlik Kanunu uyarınca er öğretmen olarak Muş İli Merkez Bakırcılar Köyü ilkokul öğretmenliğine atanmıştır.

19.9.1990 tarihinde göreve başlayan davacı hakkında 11.11.1991 gün ve 27 sayılı İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu kararıyla, 21 ila 24 Eylül 1990 tarihleri arasında görevine gitmediği ve izinsiz il dışına çıktığına ilişkin teftiş raporuna dayanılarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/D,b. maddesi uyarınca "bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası verilmiştir.

Davacı, göreve başladığı tarihten itibaren bölgenin etnik yapısı nedeniyle menfi davranışlarla karşılaştığını, köyde eski ve yeni muhtarın karşı guruplarda bulduklarını, insani ilişkilerinin bu açıdan değerlendirildiğini, okul açıldıktan sonraki ilk üç gün okulun ihtiyaçlarını tespit edip, hafta sonunda bu eksikleri tamamlamak amacıyla Muş İli Merkezine gittiğini, ancak pazar günü köye dönmek için araç bulamadığından ertesi günü sabah dönüp görevinin başında bulunduğu, soruşturma müfettişinin köyde ilgililerle konuşmadan Muş'ta ikamet eden kişilerin ifadelerine göre rapor tanzim ettiğini, araya cumartesi ve pazar günlerinin girmesi nedeniyle 4 gün göreve gelmemesinin söz konusu olduğunu ileri sürerek Muş İli Milli Eğitim Disiplin Kurulunun 11.11.1991 gün ve 27 sayılı işleminin iptali istemiyle idare mahkemesinde dava açmıştır.

Van İdare Mahkemesi; 11.12.1991 gün ve 437-437 sayıyla: Davacının 1111 sayılı Askerlik Kanununa göre asker kişi sayıldığını belirterek, 1602 sayılı Kanunun 20. maddesine göre davanın çözümünün Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı aynı istekle 25.5.1992 tarihinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesi; 17.6.1992 gün ve 311-352 sayıyla: Anayasa'nın 157. ve 1602 sayılı Kanunun 20. maddesi uyarınca bir davaya Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde bakılabilmesi için idari işlemin askeri kişiyi ilgilendirmesi ve davanın askeri hizmete ilişkin bulunması şartlarının

birlikte gerçekleşmesi gerektiğini belirterek, askeri hizmete ilişkin bulunmayan davanın idare mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, dosya davacı vekilinin dilekçesi üzerine Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığının 7.9.1992 gün ve 862 sayılı yazıları ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

Böylece, idari ve askeri yargı yerleri arasında 2247 sayılı Kanununun 14.maddesinde öngörüldüğü biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin'in Başkanlığında Şükrü Kaya Erol, Dr. Ekrem Serim, Ahmet Çolakoğlu, Nursen Çatal, İrfan Erdiç ve Osman Şimşek'in katılmaları ile yaptığı 26.10.1992 günlü toplantıda, raportör Hakim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı yerine katılan Savcı Malik Göktepe'nin, davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu yolundaki yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, İl Milli Eğitim Disiplin Kurulunun, bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin kararının iptal edilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 20.7.1972 günlü ve 1602 sayılı Yasanın 25.12.1981 gün ve 2568 sayılı yasayla değişik 20.maddesi de aynı biçimde düzenlenmiştir. O halde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bir davaya bakabilmesi, ~~veza~~, dava konusu idari işlemin hem "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve hemde "askeri hizmete ilişkin" ^{olma} işlemlerinin birlikte gerçekleşmesi şartına bağlıdır.

1602 sayılı Kanunun değişik 20. maddesinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan, subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

İdari işlemin, görevli yargı yerinin tesbiti yönünde, "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için, işlemin konusuna bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yönetime ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise, bu işlemin askeri nitelikli olduğu kabul edilmiştir. İşlem, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile durum değişmemekte menfaati ihlal edilen asker kişinin açtığı davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde görülmesi gerekmektedir.

Anlaşmazlık konusu davada, davacı, verilen disiplin cezasının kaldırılmasını istemiştir.

1111 sayılı Askerlik Kanununun 3358 sayılı Kanunla değişik 10. maddesine göre, ihtiyaç fazlası yükümlülerle ilgili olarak bunların temel askerlik eğitimi müteakip kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmak suretiyle askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılacakları ve yine aynı maddenin 16.4. 1987 günlü, 3358 sayılı Kanunla değişik 4 numaralı bendinin (B) fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilecek yükümlülerle ilgili işlemler belirtilmiş, ezcümle bu fıkranın (c) alt bendinde "Kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilen yükümlülerin istihdam şekilleri ile tâbi olacakları esas ve usuller Bakanlar Kurulu Kararıyla tesbit edilir." (d) alt bendinde; ihtiyaç fazlası olarak kamu kurum ve kuruluşları emrine verilen yükümlüler hakkında firar, hava değişimi ve izin tecavüzü, kısa süreli firar ve izin tecavüzü suçlarından dolayı Askeri Mahkemelerin Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır. Bu konularda yükümlünün görev yerine en yakın askeri mahkeme veya disiplin mahkemesi yetkilidir, denildikten sonra (h) alt bendinde de "yükümlülerde ^{olarak belirtilmiş} denilmektedir" ^{oldukları belirtilmiştir} "denilmektedir. Aynı Kanunla 16.4.1987 gün ve 3358 sayılı Kanunla eklenen ek-4. madde de: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının ihtiyaç göstermesi ve Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine, 1111 sayılı Kanuna tâbi olarak silah altına alınacak yükümlülerin çalıştırılma biçimleri özlük hakları ve yargılanmalarına ilişkin hükümlere de ayrıca yer verilmiştir.

Olayda, davacının asker kişi olduğu tartışmasızdır. Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre verilen ceza, doğrudan doğruya askeri hizmete ilişkin bulunmadığı gibi, fiilin askeri ceza yönüyle de bir ilgisi yoktur.

Bu nedenle, 1602 sayılı Kanunun değişik 20. maddesinde öngörülen "asker kişiyi ilgilendirme" ve "askeri hizmete ilişkin bulunma" şartları birlikte gerçekleşmediğinden, davanın idari yargı yerince çözümlenmesi gerekir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Van İdare Mahkemesinin 11.12.1991 günlü ve 437-437 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 26.10.1992 gününde kesin olarak oyürlüğüyle karar verildi.

Başkan
Mustafa ŞAHİN

1992/36
yayın: 1992/36

Üye
Şükrü Kaya Erol

Üye
Ahmet Çolakoğlu

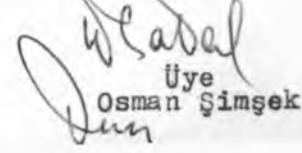

Üye
İrfan Erdinç

Üye
Dr. Ekrem Serim

Üye
Nurşen Çatal

Üye
Osman Şimşek